

POSTANOWIENIE

Dnia 29 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło (przewodniczący)

SSN Jacek Grela

SSN Krzysztof Wesołowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Bank spółki akcyjnej w W.
przeciwko C. spółce jawnej w K.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 29 września 2022 r.,
zażalenia pozwanej
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 18 stycznia 2022 r., sygn. akt I AGa 8/21,

1. oddala zażalenie;

2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5400,- (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z 18 stycznia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku odrzucił skargę kasacyjną pozwanej C. spółka jawna L. Z. w K. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 30 września 2021 r., wskazując w uzasadnieniu, że nie spełnia ona wymogu określonego w art. 389⁴ § 1 pkt 2 k.p.c., tj. nie zawiera przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Sąd Apelacyjny stwierdził, że pełnomocnik pozwanej oznaczył w skardze kasacyjnej zaskarżone orzeczenie i zakres zaskarżenia (pkt I), sformułował wnioski skargi (pkt

II), jednak pkt III, nazwany „podstawy kasacyjne”, nie zawiera żadnej treści. W skardze nie wskazano ani konkretnych przepisów, które zostały naruszone, ani nie wyjaśniono na czym ich naruszenie polegało. Brak ten ma zaś charakter nieusuwalny (art. 398⁶ § 2 k.p.c.). Nadto, skarga nie jest kompletnym pismem procesowym, nie zawiera dalszej treści, ani podpisu pełnomocnika, który ją sporządził i wniósł do Sądu.

Od powyższego postanowienia zażalenie wniosła pozwana, zarzucając mu naruszenie przepisów prawa procesowego, mające wpływ na wynik postępowania, w szczególności art. 398⁶ § 2 w zw. z art. 398⁴ § 1 k.p.c. przez ich błędną interpretację i zastosowanie. Skarżąca odwołała się do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 1 lipca 2008 r. (SK 40/07, OTK-A 2008, Nr 6, poz. 101), w którym stwierdzono, że art. 398⁶ § 2 i 3 w zw. z art. 398⁴ § 1 k.p.c. w zakresie, w jakim przewiduje odrzucenie skargi kasacyjnej niespełniającej wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. - bez wezwania do usunięcia braków - jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji RP. Zdaniem skarżącej podobnie należy oceniać art. 398⁶ § 2 i 3 w zw. z art. 398⁴ § 1 k.p.c. w zakresie, w jakim przewiduje możliwość odrzucenia - bez wezwania strony do usunięcia braków - skargi kasacyjnej niespełniającej wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. Dla uzasadnienia swojego stanowiska skarżąca powołała się na obowiązek poszanowania sprawiedliwości proceduralnej, obowiązek stanowienia prawa w sposób przejrzysty, czytelny i z poszanowaniem zasad systemowych, gwarantujących ochronę praw człowieka (zasada zaufania), obowiązek wyboru rozwiązań prawnych, które są adekwatne dla realizacji zamierzonego celu publicznego, a zarazem nie nakładają na obywatela nadmiernych obciążeń zgodnie z zasadą proporcjonalności. Zdaniem skarżącej, skoro przepisy prawa, tj. 398⁶ § 1 k.p.c., dopuszczają możliwość usuwania braków skargi kasacyjnej określonych w art. 398⁴ § 2 i 3 k.p.c., jak również powołane orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego pozwala na usuwanie braków skargi kasacyjnej określonych w art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c., to nie powinno się ograniczać stronie prawa do uzupełnienia braków skargi kasacyjnej, określonych w art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. Przeciwnie stanowisko oznacza nadmierny formalizm jak również wiąże się z nieuzasadnionym ograniczeniem prawa strony do Sądu.

Powołując się na powyższe zarzuty, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości.

W odpowiedzi na zażalenie powód wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Zażalenie okazało się niezasadne.

Skarżąca pomija okoliczność, że art. 398⁶ k.p.c. w aktualnym brzmieniu uwzględnia zmianę dokonaną ustawą z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 69, poz. 593), polegającą na przeniesieniu wymogu zamieszczenia w skardze wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienia z § 1 do § 2, a w konsekwencji - odmiennym określeniu skutków zaniechania tego wymogu (jego brak ma on obecnie charakter usuwalny). Zmiana ta była właśnie skutkiem powoływanego przez skarżącą wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 1 lipca 2008 r. Kodeks postępowania cywilnego w dalszym jednak ciągu normuje skutki niedochowania wymogów określonych w art. 398⁴ § 1 i 2 k.p.c. w sposób rozróżniający nieusuwalne i usuwalne braki skargi kasacyjnej. Te pierwsze traktowane są jako mające cechy istotne (konstrukcyjne), co sprawia, że nie podlegają one uzupełnieniu, a skarga kasacyjna dotknięta jedną z tych wad podlega *a limine* odrzuceniu. Drugie natomiast odpowiadają wymaganiom właściwym pismu procesowemu w rozumieniu art. 126 k.p.c., a stwierdzone braki podlegają uzupełnieniu.

Dokonując powyższej zmiany, ustawodawca uwzględnił zatem stanowisko Trybunału Konstytucyjnego zawarte w powoływanym w zażaleniu wyroku. Uznał, że odnosi się ono wyłącznie do wymogu zawarcia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia, a nie do innych wymogów konstrukcyjnych skargi kasacyjnej. Trybunał Konstytucyjny nie zakwestionował bowiem wyżej wskazanego rozróżnienia braków skargi kasacyjnej. Podkreślił, że oparcie modelu cywilnego postępowania sądowego na zasadzie dwuinstancyjności z czterostopniową strukturą sądów wiąże się z funkcjonowaniem niezbędnych ograniczeń w dostępie do korzystania z nadzwyczajnego środka zaskarżania, jakim jest skarga kasacyjna. Wynika to wyraźnie z punktu 8. uzasadnienia ww. wyroku

zatytułowanego „Skutki wyroku”, w którym Trybunał Konstytucyjny wyraźnie stwierdził, że: „8.1. Wyrok w niniejszej sprawie ma w rzeczywistości charakter zakresowy. Oznacza wyeliminowanie z obrotu prawnego niekonstytucyjnej normy, mieszczącej się w ramach art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c., nakazującej sądowi drugiej instancji i Sądowi Najwyższemu odrzucenie kasacji, bez wezwania do uzupełnienia braku, wyrażającego się w braku sformułowania wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej (kasacji) do rozpoznania i jego uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c.). Oznacza to pozostawienie poza zakresem kontroli konstytucyjności, na tle niniejszej sprawy, innych wypadków odrzucenia kasacji z powodu braków formalnych, bez wzywania do ich uzupełnienia. Oznacza także zróżnicowanie sankcji wiążących się z istnieniem braków wskazanych w art. 398⁴ § 1 k.p.c. i tworzących konstrukcyjne komponenty skargi kasacyjnej; braki wskazane w art. 398⁴ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. pozostają nadal brakami nieusuwalnymi”.

Nie jest zatem zasadne powoływanie się - w odniesieniu do innych braków konstrukcyjnych skargi - na analogię do wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, będącego przedmiotem wskazanego w zażaleniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego, choćby dlatego, że wniosek taki mógł być sformułowany w sposób konkludentny, czego nie można odnieść np. do braku wskazania podstaw skargi.

Konsekwencją niezachowania wymogów nieusuwalnych skargi kasacyjnej (brak elementów wymienionych w art. 398⁴ § 1 k.p.c., do których należy m.in. niewskazanie podstaw skargi kasacyjnej) jest jej odrzucenie bez wzywania autora skargi kasacyjnej do uzupełnienia braków formalnych, o czym wprost stanowi art. 398⁶ § 2 k.p.c. W doktrynie i orzecznictwie Sądu Najwyższego nie ma przy tym wątpliwości, że wymagania skargi kasacyjnej, o których mowa w art. 394⁴ § 1 k.p.c., określane mianem konstrukcyjnych, nie mogą być uzupełnione, a skarga kasacyjna niespełniająca któregokolwiek z tych warunków podlega odrzuceniu *a limine*, bez wzywania do uzupełnienia braków. Słusznie zatem Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną pozwanej, dopatrując się w niej braków konstrukcyjnych.

Z przytoczonych względów, na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w punkcie 1 sentencji. O kosztach postępowania

zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.

[as]